Kirjastoauton selvitys ja uuden kirjastoauton hankinta

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 28.10.2026 § 85
898/02.08.00/2022

Valmistelija kirjastopalvelujen johtaja Susann Forsberg

Laki yleisistä kirjastoista (2016/1492) määrittää, että kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Lain tavoitteena on edistää: 1) väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, 2) tiedon saatavuutta ja käyttöä, 3) lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, 4) mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä 5) aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Laki määrittää, että yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Kokkolan kaupunki on tarjonnut asukkailleen käytettävissä olevat ja saavutettavat kirjastopalvelut pääkirjaston, neljän lähikirjaston sekä kirjastoauton avulla. Nykyinen kirjastoauto on ollut aktiivisessa käytössä 27 vuotta. Auton optimaalinen käyttöikä on täyttynyt ja edellyttää nyt toimenpiteitä, että kaikille Kokkolan kaupungin asukkaille voidaan tarjota saavutettavat ja käytettävissä olevat kirjastopalvelut.

Kokkolan kaupungin vuosille 2026–2029 laatiman strategian keskeiset painopisteet ovat yritysystävällisyys, elämyksellisyys ja lapsimyönteisyys, jotka osaltaan lisäävät asukkaiden hyvinvointia ja yhteenkuuluvuutta sekä mahdollistavat hyvän ja merkityksellisen elämän rakentamisen. Asukkaiden aktiivinen osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja yhteistyö kumppaneiden kanssa takaavat tulokselliset ja asukkaiden tarpeisiin vastaavat palvelut. Kirjastopalvelut pyrkivät omalla toiminnallaan toteuttamaan strategian tavoitteita ja kirjastoautolla on tässä merkittävä rooli.

Kirjastoautotoiminnan painopisteinä ovat olleet koulut, päiväkodit, kaupunginosien ja haja-asutusalueiden asukkaat. Kirjastoautolla on 16 koulu- ja 22 päiväkotipysäkkiä sekä yli 60 kaupunginosa- ja haja-asutusaluepysäkkiä. Kirjastoauto on niin sanotusti liikkuva palvelu, jolla on voitu vastata nopeasti tietyn alueen tai asiakasryhmän kirjastopalvelutarpeeseen. Nykyisellä autolla on ajettu noin 230 000 km. Kirjastoauton tarjoama mahdollisuus lainata kirjoja koulupäivän aikana luo edellytyksiä lukutaidon kehittämiselle ja edistää lukuharrastusta.

Vuonna 2025 kirjastoautosta lainattiin yli 82 000 aineistoa, mikä tekee siitä kirjastoverkon tehokkaimpia palvelupisteitä kustannuksia suhteutettaessa lainausmääriin. Kirjastoauto palvelee erityisesti lapsia ja nuoria, sillä noin 90 prosenttia lainoista on lasten ja nuorten aineistoa.

Kirjastopalvelut on laatinut selvityksen kirjastoauton hankinnasta.

Liite A § 86 Selvitys Kokkolan kaupunginkirjaston kirjastoauton nykytilasta ja uuden auton hankinnasta

Vuoden 2026 asiakaskyselyn mukaan 69 prosenttia vastaajista piti kirjastoauton palveluja erittäin tärkeinä. Sekä lapsivaltuusto että nuorisovaltuusto ovat lausunnoissaan korostaneet kirjastoauton merkitystä lasten ja nuorten lukemisen, kirjastopalvelujen saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta.

Selvityksessä tarkasteltiin myös vaihtoehtoja kirjastoautotoiminnan korvaamiseksi. Vaihtoehtojen arvioitiin olevan joko kustannuksiltaan merkittäviä tai palvelutasoltaan selvästi nykyistä heikompia. Vaikutusten ennakkoarvioinnissa uuden kirjastoauton hankinta arvioitiin kokonaisvaikutuksiltaan parhaaksi vaihtoehdoksi sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Uuden kirjastoauton hankintahinnaksi on arvioitu noin 650 000 euroa. Kirjastoauto tehdään tilaustyönä, joten ennen hankinnan kilpailuttamista hankintahinta voidaan vain arvioida muissa kaupungeissa toteutettujen hankintojen perusteella. Käytännössä kirjastoauton toimitusaika on noin kaksi vuotta. Ensimmäisenä vuonna tehdään kirjastoauton alusta ja toisena vuonna rakennetaan alustan päälle varsinainen koriosuus. Kirjastoauton hankintaan ei myönnetä valtionavustusta.

Kirjastoauton hankinta on tarkoitus toteuttaa kaksivuotisena hankkeena, jolloin vuosien 2029–2030 talousarvioihin varaudutaan esittämään investointimääräraha, joka tämänhetkisen arvion mukaan olisi yhteensä noin 650 000 euroa. Hankinta toteutettaisiin siten, että auton alusta hankittaisiin vuonna 2029 ja koriosa vuonna 2030.

Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Lautakunta

1 merkitsee tiedoksi liitteen mukaisen Kokkolan kirjastoautoselvityksen ja lähettää sen tiedoksi kaupunginhallitukselle,

2 toteaa, että kirjastoautopalvelu on Kokkolan kaupungin kirjastopalvelujen saavutettavuuden, lasten ja nuorten lukemisen edistämisen sekä kuntalaisten yhdenvertaisten palvelujen kannalta tärkeä palvelumuoto,

3 hyväksyy selvityksessä esitetyn linjauksen, jonka mukaan nykyinen kirjastoauto korvataan uudella kirjastoautolla,

4 varautuu esittämään uuden kirjastoauton hankintainvestointia vuosien 2029–2030 talousarvioissa siten, että kirjastoauton alustan hankinta toteutettaisiin vuonna 2029 ja koriosan hankinta vuonna 2030.

Päätös Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi päätösesityksen.